

III. DUSZPASTERSTWO LITURGICZNE

Instrukcja dla duchowieństwa i wiernych diecezji sandomierskiej dotycząca sakramentu bierzmowania dorosłych

Wstęp

Chrystus Pan powiedział: Idźcie, nauczajcie. chrzycie (Mt 28,19), dawajcie świadectwo (Dz 1,8). Obserwacja i refleksja teologiczna nad stanem wiary religijnej, udziałem w liturgii sakramentalnej i życiem apostołskim wiernych pobudzają do stwierdzenia, że u źródeł bierności i stagnacji duchowej leży między innymi niezadowolające rozumienie sakramentu bierzmowania, jego istoty i roli jako sakramentu chrześcijańskiej dojrzałości. Według oceny II Polskiego Synodu Plenarnego sytuacja ta uwarunkowana jest "brakiem odpowiedniej katechezy na temat bierzmowania i jego konsekwencji dla życia chrześcijanina" (Teksty robocze, 32).

Kierowani troską o powierzony nam Lud Boży diecezji sandomierskiej, podejmujemy reformę i odnowę formacji przed bierzmowaniem, ze szczególnym uwzględnieniem dorosłych religijnie zapóźnionych, o czym informujemy w niniejszej Instrukcji.

I. Bierzmowanie a chrześcijańskie wtajemniczenie

1. Odkupienie dokonane przez śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jest dziełem Boga-Trójcy, który wciąż uobecnia to działanie w sakramentach Kościoła. W paschalnym akcie chrztu rodzi nas dla siebie (J 3,5) i nadaje godność dziecka Boga. W sakramencie bierzmowania Duch-Paraklet daje poznanie prawdy objawionej przez Ojca i Syna (J 14,26; 16,13) i udziela mocy do jej wyznawania i obrony. W Eucharystii Bóg daje nam samego siebie, dopełniając zbawczycj obietnicy, "aby byli jedno" (J 17,21).

2. Te trzy sakramenty chrześcijańskiego wtajemniczenia tak się ze sobą łączą, że doprowadzają do pełnej dojrzałości wyznawców Chrystusa, którzy w Kościele i świecie pełnią posłannictwo właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu (Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych, Wprowadzenie ogólne, 2).

3. Działanie Ducha Świętego w szczególny sposób w sakramencie bierzmowania kształtuje i dynamizuje życie chrześcijańskie w jego trzech podstawowych wymiarach: nauczaniu (doprowadzanie do poznania Boga w Biblii), liturgii (uobecnianie Boga i Jego zbawczego dzieła w sakramentach), świadectwie (moc do spełniania Bożych przykazań z miłości). Dlatego przygotowanie do bierzmowania winno obejmować te trzy tworzące: pełnię; życia chrześcijańskiego dziedziny: katechezę, życie sakramentalne i moralność.

II. Dotychczasowy sposób przygotowania do sakramentu bierzmowania dorosłych

1. Kandydaci do bierzmowania w wieku pokatechizacyjnym zgłaszają się zwykle po dłuższej przerwie w formacji religijnej, najczęściej przynaglani zamiarem zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego. Ich stopień religijnego zaangażowania i motywacja są zróżnicowane, bardzo często niewystarczające.

2. Praktyka duszpasterska wykazuje, że przygotowanie dorosłych do sakramentu bierzmowania nie jest zindywidualizowane i niedostatecznie uwzględnia faktyczny stan duchowy kandydatów. Przygotowanie polega zazwyczaj na wyegzekwowaniu od kandydata odpowiedzi na pewną ilość teoretycznych pytań, bez możliwości wniknięcia w praktykę chrześcijańskiego życia kandydata i choćby krótkiej formacji sakramentalnej.

3. W takiej sytuacji przygotowanie ludzi dorosłych do sakramentu bierzmowania należy ujednoczyć i zreformować według poniższych zaleceń.

III. Normy ogólne obowiązującej praktyki

1. Powiązania istniejące między poszczególnymi sakramentami, a zwłaszcza sakramentami chrześcijańskiej inicjacji (chrzest, bierzmowanie i Eucharystia) sprawiają, że żaden z nich nie może być rozumiany ani przeżywany niezależnie od pozostałych (por. kan. 842, par. 2). Tym bardziej więc ta winna być wyeksponowana w formacji przygotowującej do przyjęcia danego sakramentu, aby wdrożyć kandydata w całościowe katolickie rozumienie misterium zbawienia dokonującego się dla nas tu i teraz (hodie) za pośrednictwem sakramentów.

2. "Odpowiednie" (por. kan. 843) przygotowanie do bierzmowania jako dopełnienia chrztu winno zatem polegać na pogłębianiu wiedzy o sakramencie chrztu, pokuty i Eucharystii oraz na ożywieniu praktyki życia sakramentalnego i modlitwy przez wyrzeczenie się jeszcze raz grzechu i wyznanie wiaty, czyli przez odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych (por. kan. 889 i KL 71).

3. Godziwe przygotowanie do sakramentu bierzmowania wymaga odpowiednio długiego czasu, by kandydat mógł nie tylko zgłębić zasadnicze i wielorakie zagadnienia życia chrześcijańskiego, ale miał możliwość wprowadzenia w życie poznawanych prawd i kształtowania umiejętności współpracy z łaską otrzymywaną w regularnych spotkaniach z Chrystusem w sakramencie pokuty i Eucharystii. Kandydat w okresie przygotowawczym powinien podjąć rzetelną pracę nad sobą, by spotkanie z Bogiem przez Ducha w sakramencie bierzmowania było rzeczywiście ubogaceniem go w procesie "postępu na drodze chrześcijańskiego wtajemniczenia" (por. kan. 879). Wtajemniczenie chrześcijańskie bowiem polega na "wprowadzaniu w tajemnicę zbawienia i praktykę obyczajów ewangelicznych" (por. DM 14).

IV. Wskazania szczegółowe

1. Odpowiedzialnym za przygotowanie do sakramentu bierzmowania jest proboszcz lub wyznaczony przez niego kapłan (por. kan. 890).

2. Formacją do bierzmowania mają być objęci wszyscy, którzy ukończyli szkołę podstawową i nie przyjęli jeszcze sakramentu chrześcijańskiej dojrzałości.

3. Formacja przygotowująca do bierzmowania winna trwać nie krócej niż trzy miesiące.

4. Dorosłym kandydatom do bierzmowania należy zapewnić przygotowanie dalsze i przygotowanie bliższe. Przygotowanie dalsze odbywa się w parafii. Przygotowanie bliższe przeprowadzane jest przy katedrze sandomierskiej przez okres dwu tygodni poprzedzających przyjęcie bierzmowania.

A. Przygotowanie dalsze

a) winno odbywać się w oparciu o rok liturgiczny, tak żeby kandydat w okresie przygotowania mógł przeżyć ze wspólnotą Kościoła przynajmniej jeden z ważnych okresów liturgicznych: Paschę lub Boże Narodzenie;

b) przygotowanie dalsze winno rozpocząć się w parafii od rozmowy kwalifikacyjnej przeprowadzonej przez proboszcza lub kapłana odpowiedzialnego za ten dział duszpasterstwa;

c) w rozmowie kandydat powinien okazać metrykę chrztu, ewentualne świadectwo sakramentalnego małżeństwa, oraz przedstawić stan swojego życia chrześcijańskiego i dotychczasową formację obejmującą nie tylko katechezę, ale też życie sakramentalne i moralne, przyczyny zaniedbania i zapóźnienia religijnego; świadek bierzmowania okazuje metrykę chrztu, metrykę bierzmowania oraz - jeśli żyje w związku małżeńskim - świadectwo zawarcia katolickiego małżeństwa;

d) formacja do bierzmowania prowadzona w parafii obejmuje następujące wątki:
- sześć katechez zbiorowych (jeśli jest więcej kandydatów) lub indywidualnych, rozwijających tematy podane w aneksie,
- rozmowy indywidualne z katechistą przynajmniej raz na dwa tygodnie, dotyczące formacji katechizmowej, sakramentalnej i moralnej,
- lektura z uwzględnieniem pozycji podanych w aneksie;

e) formacja powinna uwzględniać i podkreślać moment szczerego nawrócenia i podjęcia praktyki sakramentalnej spowiedzi i niedzielnej Komunii Świętej;

f) kandydat do bierzmowania musi uczyć się dialogu z Bogiem w liturgii i wypracowywać go w modlitwie, dlatego należy zwrócić baczną uwagę, na postępowanie w modlitwie i umiejętność słuchania Słowa Boga a tym samym na zdolność do uległości i do posłuszeństwa woli Boga przez przyjęcie prawd wiary i pełnienie przykazań w praktyce codziennego życia;

g) kandydat winien wykazywać się postępowaniem w pracy nad sobą i kształtowaniem cnót chrześcijańskich.

B. Przygotowanie bliższe

a) kandydat winien zgłosić się do kancelarii kościoła katedralnego w Sandomierzu (ul. Mariacka) w sobotę o godzinie 15.00 dwa tygodnie przed bierzmowaniem wraz ze świadkiem bierzmowania, który przedkłada zaświadczenie od proboszcza, że może pełnić tę funkcję (warunki przypomniane są w aneksie do niniejszej Instrukcji);

b) kapłanowi delegowanemu do spraw duszpasterstwa bierzmowanych przy katedrze (patrz aneks) przedstawia zaświadczenie o odbytym przygotowaniu dalszym w parafii oraz:

- zdaje przed nim egzamin z wiadomości religijnych,
- odbywa rozmowę odsłaniającą motywy ubiegania się o bierzmowanie, ujawniającą autentyczność nawrócenia, rozumienie nauki Chrystusa, postanowienia i osiągnięcia w pracy nad sobą,
- uczestniczy razem ze świadkiem w katechezie przygotowującej do przyjęcia sakramentu;

c) przed bierzmowaniem kandydat obowiązany jest przystąpić do spowiedzi (zaleca się, by to była spowiedź generalna), tak aby przy bierzmowaniu mógł wraz ze świadkiem i rodziną przyjąć Komunię Świętą;

d) okres przygotowania bliższego powinien kandydat przeżywać razem ze swoim świadkiem lub chrzestnymi, pogłębiając przy ich pomocy swą świadomość i gorliwość religijną.

V. Uwagi końcowe

1. Sakrament bierzmowania dla osób w wieku pokatechizacyjnym jest udzielany w katedrze w Sandomierzu dnia szesnastego każdego miesiąca o godzinie 17.30.

2. W dniu bierzmowania kandydat przybywa do katedry pół godziny przed terminem udzielania sakramentu wraz ze swoim świadkiem i duszpasterzem, który wobec biskupa zaświadczy o jego zdatości do przyjęcia sakramentu.

3. Świadectwo bierzmowania wydaje proboszcz parafii katedralnej.

4. Wskazane jest, aby rocznicę bierzmowania obchodzić w kościele katedralnym w uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata na Mszy świętej o godzinie 9.00, dla wyrażenia wdzięczności Bogu i dla umocnienia wiary.

5. Instrukcja niniejsza winna być dostępna w :każdej kancelarii parafialnej i pilnie przestrzegana przez proboszczów i odpowiedzialnych za duszpasterstwo tych, którzy przyjmują bierzmowanie.

6. Powyższe postanowienia obowiązują od daty promulgacji Instrukcji.

Aneks do Instrukcji

1. Funkcję kapłana odpowiedzialnego za organizację szafarstwa sakramentu bierzmowania w diecezji sandomierskiej wobec osób w wieku pokatechizacyjnym zlecamy wikariuszowi parafii katedralnej w Sandomierzu.

2. Świadkiem bierzmowania (por. kan. 874) może być ten, kto:

- ukończył szesnaście lat, chyba że Biskup diecezjalny dla słusznej przyczyny zezwoli na dopuszczenie wyjątku,

- jest katolikiem bierzmowanym i przyjął sakrament Najświętszej Eucharystii oraz prowadzi życie zgodne z wiarą i odpowiadające funkcji, jaką ma pełnić,
- jest wolny od jakiegokolwiek kary kościelnej,
- nie jest ojcem lub matką przyjmującego sakrament.

3. Wykaz obowiązujących tematów katechez w przygotowaniu dalszym:

- wiara w Jezusa Chrystusa, Boga Wcielonego, który prowadzi do Ojca w Duchu Świętym, i świadome wyrażanie tej wiary znakiem krzyża (zarys historii zbawienia: raj - grzech pierworodny - odkupienie)
- umieranie dla grzechu, by żyć dla Boga: chrzcielne "wyrzekam się - wierzę"
- rozumienie Kościoła jako wspólnoty ochrzczonych, wierzących w Chrystusa i świadczących o Chrystusie - jako ustanowione przez Chrystusa konieczne narzędzie zbawienia we wspólnocie (Mt 16,18-20 i J 20,21-23) i miejsce rzeczywistego spotkania z Bogiem Wcielonym w sakramentach świętych (Mt 28,20 i Mk 14,22-25)
- poznawanie Chrystusa przez słuchanie Ewangelii w niedzielnej Mszy świętej i przez przyjmowanie Jego Ciała w Eucharystii, by On był sumieniem i mocą dla codziennego życia
- sakrament pokuty i pojednania jako konieczny warunek nieustannego nawracania się i poddawania światłu Ducha Świętego otrzymanego w bierzmowaniu
- wierność Chrystusowi w życiu według stanu, zawodu i powołania do apostołstwa w Kościele i świecie.

4. Pozycję zalecane w procesie formacji sakramentalnej:

- Katechizm Uwierzyć sercem, Warszawa 1983
- Katolicki katechizm dorosłych Wyznanie wiary Kościoła, Poznań 1987
- Teologia dla szkół średnich Być chrześcijaninem dziś (red. Ks. M. Rusecki), Lublin 1992
- Ks. Waław Świerzawski, Bierzmowanie, Wrocław 1987.

5. Materiały potrzebne do prowadzenia formacji można nabyć w Referacie Katechetycznym Kurii Diecezjalnej, ul. Katedralna 1. (wejście od ul. Jana Długosza).

/-/ + Waław Świerzawski Ordynariusz Sandomierski

/-/ Ks. Roman Chwałek Kanclerz

Duch Święty jako Miłość i Dar zstępuje niejako w samo serce ofiary, która jest składana na Krzyżu. Nawiązując do tradycji biblijnej, można powiedzieć: spala tę ofiarę ogniem Miłości, która jednoczy Syna z Ojcem w trynitarniej komunii. Ponieważ równocześnie ta Krzyżowa ofiara jest w pełnym tego słowa znaczeniu własnym czynem Chrystusa, dlatego też w tej ofierze "otrzymuje" On Ducha Świętego. Otrzymuje Go w taki sposób, że może Oni tylko On razem z Bogiem Ojcem - "dać" Go Apostołom, Kościołowi, ludzkości.

Jan Paweł II, Dominum et Vivificantem, 41